

Η *Παγκόσμια Ημέρα των Γυναικών* γιορτάζεται κάθε χρόνο σαν σήμερα σε ανάμνηση της μεγάλης εκδήλωσης διαμαρτυρίας που πραγματοποιήθηκε στις 8 Μαρτίου του 1857, στη Νέα Υόρκη: Εργάτριες κλωστοϋφαντουργίας, διαμαρτυρόμενες για τις απάνθρωπες συνθήκες εργασίας και τους χαμηλούς μισθούς τους, δέχονται την επίθεση της αστυνομίας που διαλύει βίαια τη συγκέντρωσή τους. Δύο χρόνια αργότερα, οι γυναίκες που συμμετέχουν σε νέες κινητοποιήσεις οργανώνουν το πρώτο εργατικό σωματείο, προωθώντας τον αγώνα για τη χειραφέτησή τους, με θάρρος και αποφασιστικότητα που έγραψαν ιστορία.

Ακόμη και αν η κινητοποίηση των λευκοντυμένων εργατριών στα 1857 δεν ήταν παρά ένας αστικός μύθος, ο οποίος επινοήθηκε για συγκεκριμένους λόγους σύμφωνα με μια ορισμένη εκδοχή, είναι αδιάψευστο γεγονός ότι η ημέρα των γυναικών γιορτάστηκε, λίγα χρόνια αργότερα, το 1909, με πρωτοβουλία αυτή τη φορά του Σοσιαλιστικού Κόμματος των ΗΠΑ, για να καθιερωθεί ως διεθνής ημέρα της γυναίκας το 1910, στη δεύτερη συνδιάσκεψη των σοσιαλιστών στην Κοπεγχάγη με πρόταση της Κλάρας Τσέκιν.

Τι είχε προηγηθεί; Ένα χρόνο πριν, το 1908, 15.000 γυναίκες είχαν διαδηλώσει στους δρόμους της Νέας Υόρκης, ζητώντας λιγότερες ώρες εργασίας, καλύτερους μισθούς αλλά και δικαίωμα ψήφου, με το σύνθημα «ψωμί και τριαντάφυλλα»: το ψωμί συμβόλιζε την οικονομική ασφάλεια, τα τριαντάφυλλα μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Συνεπώς, η ιδέα για τον εορτασμό της ημέρας αυτής εκφράζεται κατά τη μετάβαση από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα, η οποία σηματοδοτεί κρίσιμες αλλαγές, όπως η εκβιομηχάνιση, η πληθυσμιακή έκρηξη, οι ριζοσπαστικές ιδεολογίες. Το έναυσμα θα μπορούσε να πει κανείς ότι είχε δοθεί πολλούς αιώνες νωρίτερα, κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης, όταν οι γυναίκες του Παρισιού στις Βερσαλλίες είχαν ζητήσει «ελευθερία, ισότητα, αδελφότητα».

Στην Ελλάδα, διατρέχοντας τις ποικίλες μεσοπολεμικές και μεταπολεμικές εκδοχές της επετείου, φτάνουμε στα 1957, όταν η Μαρία Σβώλου, ιδρυτικό μέλος και Γενική Γραμματέας του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, προτείνει τον εορτασμό της ημέρας της 8^{ης} Μαρτίου, για να οδηγηθούμε έκτοτε, κατά τη δεκαετία του '60, στην άνοδο του φεμινιστικού κινήματος που αναζωογόνησε καθοριστικά το ενδιαφέρον για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Στα μεταγενέστερα χρόνια, κυρίως μετά την πτώση της δικτατορίας, σημειώνεται μια πρωτόγνωρη αποδοχή της επετείου, η οποία κινητοποιεί, εκτός από τις πρώτες μεταπολιτευτικές φεμινιστικές οργανώσεις και ομάδες, κόμματα και συνδικάτα, ΜΜΕ και τον έντυπο Τύπο.

Παράλληλα με τον αγώνα των απλών γυναικών, στη γενικευμένη αυτή αποδοχή της επετείου, συμβάλλει, το 1977, το ότι αυτή αναγνωρίζεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ως *Παγκόσμια Ημέρα για τα δικαιώματα της Γυναίκας και τη Διεθνή Ειρήνη*. Στο επίκεντρο των συζητήσεων θα βρεθούν τα αιτήματα που θέτουν επιτακτικά οι γυναικείες οργανώσεις και κυρίως οι φεμινίστριες, όπως η αναθεώρηση του οικογενειακού δικαίου και η νομιμοποίηση των αμβλώσεων, επικρίνοντας τη θεσμική αδιαφορία απέναντι στη βία που ασκείται στις γυναίκες, καθώς και την υποεκπροσώπηση τους στην πολιτική σκηνή. Εμβληματική θα είναι «η συγκέντρωση με τις ομπρέλες» του 1980 που θεματοποιεί το οικογενειακό δίκαιο με όρους φεμινιστικούς.

Έκτοτε, σε πολλές άλλες χώρες, αλλά και στην Ελλάδα, ιδιαίτερα με την εδραίωση του λεγόμενου «κρατικού φεμινισμού», η επέτειος αυτή δέχεται μια νέα απήχηση που, ωστόσο, μοιάζει να αλλοιώνει το πολιτικό της περιεχόμενο: Εμπορευματοποιείται και χρησιμοποιείται ως ευκαιρία για να εκφράσουν οι άνδρες την αγάπη τους στις γυναίκες!

Παρολαυτά, η πολιτική ατζέντα αρχίζει να αλλάζει και πάλι στις αρχές της δεκαετίας του 2000 με την εμφάνιση των διεκδικήσεων των νέων διεθνών κινημάτων τα οποία στέκονται κριτικά απέναντι στην παγκοσμιοποίηση και τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στη ζωή των γυναικών. Με το σύνθημα «δεν γιορτάζουμε αλλά διεκδικούμε», η επέτειος δίνει νέο περιεχόμενο στην *Παγκόσμια Ημέρα των Γυναικών*, επιτάσσοντας την εντατικοποίηση της τίμησης τους και την προώθηση των αιτημάτων. Για να υπενθυμίζει την καθημερινή προσπάθεια όλων των γυναικών του κόσμου για ελευθερία και ισότητα, για ανεμπόδιστη πρόσβαση και ίση συμμετοχή σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας, στη μάχη για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Για να μας κινητοποιεί όλες και όλους στον αγώνα για την προάσπιση και αναγνώριση των γυναικών που σταθερά επωμίζονται πολλαπλές ευθύνες και ετερόκλητους ρόλους ως μητέρες, κόρες, αδελφές, σύζυγοι, σύντροφοι, μαθήτριες και φοιτήτριες, εργαζόμενες και άνεργες, γυναίκες της γης και διανοούμενες, επιστημότισσες, καθηγήτριες και διδάσκουσες, μονογονείς, γυναίκες με αναπηρία, προσφύγισσες και μετανάστριες, φυλακισμένες και αποφυλακισμένες.

Σήμερα, καμία χώρα δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι έχει επιτύχει ικανοποιητικά την ισότητα των φύλων. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την ισότητα φύλων (EIGE) στην εκπλήρωση των αιτημάτων της ισότητας, η Ελλάδα καταλαμβάνει την τελευταία θέση. Παρά την πρόοδο που σημείωσε η πορεία προς τη γυναικεία χειραφέτηση για ίσα δικαιώματα και ελευθερίες παντού, η πρόοδος δεν είναι ικανοποιητική. Οι γυναίκες και τα κορίτσια εξακολουθούν να υποτιμώνται και να υφίστανται διακρίσεις και ανισότητες, να έχουν λιγότερες επιλογές, να εργάζονται περισσότερο και να κερδίζουν λιγότερα. Η μη αμειβόμενη εργασία και η συμβολή τους στο ΑΕΠ να παραμένει αόρατη και παράλληλα οι ίδιες να αποκλείονται από τα κέντρα λήψης των αποφάσεων, αντιμετωπίζοντας πολλαπλές μορφές υποτίμησης, εκφοβισμού, σεξουαλικής παρενόχλησης ή βίας, στο σπίτι, στην εργασία, στον δημόσιο χώρο.

Κάποτε μάλιστα, διαχρονικές κατακτήσεις και επιτεύγματα του φεμινιστικού κινήματος καταστρατηγούνται, ή απειλούνται με κατάργηση, από πολιτικές που εφαρμόζουν αυταρχικές κυβερνήσεις, στην Ευρώπη και στον κόσμο. Πολιτικές που καταργούν κοινωνικές παροχές και ρυθμίσεις που εμποδίζουν την εναρμόνιση επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής, που ακυρώνουν κατακτήσεις και θεσμικά μέτρα για την πραγματική ισότητα των φύλων. Παράλληλα, επανακάμπτουν αναχρονιστικές αντιλήψεις για τον ρόλο των γυναικών στην οικογένεια και την αποκλειστική ταύτιση τους με τη μητρότητα, χρεώνοντας το δημογραφικό πρόβλημα στις γυναίκες και παραβλέποντας την αιτιακή σύνδεση του δημογραφικού με την αναγκαιότητα ανάκαμψη της οικονομίας, τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση των αμοιβών και την ανάπτυξη της κοινωνικής πρόνοιας. Από ορισμένους κύκλους, ακόμη, επιχειρείται η κατάργηση του θεσμικά κατοχυρωμένου

δικαιώματος των γυναικών στην άμβλωση και στον έλεγχο των σωμάτων τους, με πρόσχημα την «επιβίωση του έθνους».

Επομένως, η επέτειος μιας Παγκόσμιας Ημέρας των Γυναικών, που ενώνει τη φωνή της με τη φωνή εκατομμυρίων γυναικών στην Ευρώπη και τον κόσμο, έχει πολύ κρίσιμο λόγο ύπαρξης: Να αξιοποιεί τις συλλογικές εμπειρίες στον αγώνα για τα φεμινιστικά προτάγματα της απελευθέρωσης των γυναικών από κάθε μορφή καταπίεσης και κοινωνικής υποτίμησης. Να μάχεται για την εγκατάλειψη των κοινωνικών στερεοτύπων εναντίον τους, την κατάργηση των πατριαρχίας και κάθε πατερναλισμού, ενάντια στις έμφυλες ανισότητες και διακρίσεις, τον σεξισμό, τον ρατσισμό και την ομοφοβία. Εξάλλου, ο παγκόσμιος φεμινιστικός αγώνας σήμερα εμπλουτίζεται και συνδέεται με τα αιτήματα για την προστασία του πλανήτη, τη μέριμνα για την ειρήνη και την αλληλεγγύη των λαών, καθώς στην κλιματική κρίση, στους πολέμους και στην προσφυγιά, τα πρώτα θύματα είναι πάντα οι γυναίκες.

Για όλους τους παραπάνω λόγους ίσως θα πρέπει να σκεφτούμε την καθιέρωση της 8^{ης} Μαρτίου ως **Ημέρα Παγκόσμιας Φεμινιστικής Απεργίας!**